

ผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดสระบุรี

Community Leaders and Participation in the Prevention of Drug-Related Problems in Saraburi Province : A Case Study

โอภาส ซาลู¹ และเฉลิมพร เย็นเยือก²

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}

Opas Saloo¹ and Chalernporn Yenyuak²

Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University^{1,2}

E-mail: opassaloo@hotmail.com¹

E-mail: dr.yingying.nida@gmail.com²

Received: November 7, 2023; Revised: November 16, 2023; Accepted: November 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี จำนวน 120 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ F-test และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ correlation ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านความพร้อม การรับรู้ และความสามารถของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อม การรับรู้ และความสามารถของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้นำชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to study the level of participation of community leaders in Saraburi Province in addressing drug-related issues and the factors influencing their participation in the drug prevention effort. This study employed a quantitative research approach. Data were gathered from 120 community leaders residing in Saraburi Province. The descriptive statistics, t-test and F-test were used for data analysis, hypothesis testing. The correlation was employed to test the correlation between the two groups of variables. The findings revealed a high level of participation among community leaders in Saraburi province in all four key aspects including participation in decision-making, activity implementation, benefit reception, follow-up and evaluation. The influence of leaders' readiness, perception, and capability on the participation was at high level in all aspects. In addition, the study showed positive correlation between the community leaders' readiness, perception, and capability and their active participation in preventing drug-related issues, with statistically significant level 0.01.

Keywords: Participation, Drug-related problems, Community leaders

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ในเชิงภูมิศาสตร์ ประเทศไทยกล่าวได้ว่าเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภูมิภาคอาเซียน และมีอาณาเขตที่ติดกับแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญคือพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ส่งผลให้สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดมีแนวโน้มการนำเข้ามาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และปริมาณเพิ่มขึ้นมาก แหล่งผลิตยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้านมีศักยภาพในการผลิตยาเสพติด ทั้งฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และยาไอซ์ มีการปลูกฝิ่นของประเทศในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และโรงงานผลิตยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ทางเหนือของภูฏาน ประเทศพม่า มีการลักลอบลำเลียงผ่านประเทศไทยไปยังประเทศที่สาม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยา

เสพติด แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ยาเสพติด, 2562) ซึ่งการลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศที่มีผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป

ทำให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับ ต่างตระหนักถึงปัญหา ยาเสพติดว่าเป็นปัญหาที่เร่งด่วนที่ควรจะได้รับ การแก้ไขและหลาย ๆ หน่วยงาน ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ระดับท้องที่ ซึ่งรวมถึงผู้นำชุมชน ต้องทำงานกันอย่างหนัก เพื่อรับมือกับปัญหา ยาเสพติดที่กำลังแพร่หลายอยู่ในประเทศไทยในขณะนี้ ซึ่งผู้นำชุมชน อาทิ กำนันผู้ใหญ่บ้าน กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด เพราะจะทราบทุกปัญหาสารทุกข์สุกดิบในหมู่บ้านของตัวผู้นำ

เอง เป็นผู้ได้เปรียบไม่ว่าจะเป็นทั้งเรื่องของการเป็นคนในพื้นที่เอง และเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้าถึงปัญหาสาเหตุในพื้นที่หรือในชุมชนของตนเองได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นพื้นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม หรือนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะมีจำนวนผู้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดผู้เสียหายหน้าใหม่เกิดขึ้น ซึ่งจังหวัดสระบุรี ทั้งนี้จากรายงานสถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดสระบุรี พบว่ามีปัญหาการค้าแพร่ระบาดในทุกอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอเมืองสระบุรีและอำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และยังเป็นพื้นที่ลำเลียงผ่านยาเสพติดให้แก่ผู้รับมอบยาเสพติด รวมถึงสามารถจับกุมยาบ้าได้มากถึง 8.8 ล้านเม็ด และพบความเชื่อมโยงการซื้อขายทั้งในและนอกพื้นที่ โดยคนในพื้นที่จังหวัดสระบุรีเข้าไปมีส่วนในการลำเลียงให้กับกลุ่มการค้าในพื้นที่อื่น ๆ อีกด้วยนอกจากนี้จากรายงานของตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี รายงานผลการจับกุม ปี พ.ศ.2566 จับกุมได้จำนวน 1,907 รายการได้ผู้ต้องหา จำนวน 1,940 ราย และยึดของกลางได้เป็น ยาบ้าจำนวน 13,907,630 เม็ด ไอซ์ จำนวน 900,124.09 กรัม เคตามีน 12.07 กรัม เอ็กซ์ตาซี 18 เม็ดตรวจยึดทรัพย์สิน มูลค่าประมาณ 12,383,020 บาท (จังหวัดสระบุรี, 2566) จากข้อมูลดังกล่าว หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่างตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินการต่างๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหในด้านใดก็ตาม หรือ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดก็ตาม จะสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้นำชุมชนไม่สามารถ

ดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการนั้น มาร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจ เพื่อให้สามารถจัดการปัญหา และ พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของผู้นำชุมชนให้มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภาครัฐที่มีการมุ่งเน้นให้แก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในทุกระบบอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของภาครัฐ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วม : ความหมาย และ ความสำคัญ

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมใดใดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณา

ตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวบุคคลนั่นเอง โดย Putti (1987) ได้เสนอว่าการมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมใดใด ที่ส่งผลต่อการบริหาร จัดการในวงกว้าง ซึ่งเป็นแนวทางที่จะขยายการมีส่วนร่วมไปสู่ระดับต่างๆ ลงไปขององค์การ โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมจะต้องมีบทบาทตามความรู้ความสามารถเพื่อให้การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (Armstien, 1969) โดยผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและควบคุมกิจกรรมนั้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สมบัติ นามบุรี (2562) ที่ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดหรือเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม เพื่อสร้างและเปิดโอกาสให้บุคคลกลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นการร่วมมือในทุกๆระดับ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มทั้งบุคคลที่มีความเห็นสอดคล้องกัน หรือ บุคคลที่มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามความต้องการ โดยอาจดำเนินการผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ตาม ความรู้ความสามารถ ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในประเด็นต่างๆที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมใน

การบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม โดยผู้เกี่ยวข้องอาจต้องใช้การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคล ส่งผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับแต่ละขั้นตอน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคมต่อไปอย่างยั่งยืน

โดย Cohen & Uphoff (1981) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม เป็น 4 ขั้นตอนคือ

1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย การริเริ่มนำเสนอประเด็นความต้องการ ประเด็นปัญหาหรือแนวทางที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศจากรอบด้านมาประกอบการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งจะมีระยะเวลาในการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการดำเนินกิจกรรมจนกระทั่งถึงขั้นการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) ประกอบด้วย การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมนั้น เช่น ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม อย่างไรก็ตาม นอกจากจะร่วมกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแล้ว หากในกรณีที่เกิดผลกระทบเกิดขึ้น ก็ต้องร่วมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยนั้นเช่นกัน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการร่วมประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจาก

การสังเกตร่วมกันและนำเสนอความคิดเห็น ความต้องการ หรือความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานนั้น แล้วนำมาปรับปรุงหรือรักษาให้คงไว้ อย่างยั่งยืนต่อไปร่วมกัน

นอกจากนี้ การที่บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใดหรือ ในขั้นตอนใดมากที่สุด จะขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนตัวบุคคลตามผลการศึกษาของ Roger (1978) ที่ได้เสนอว่าปัจจัยที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการใดใดในชุมชน นอกจากการติดต่อสื่อสารแล้วก็จะมีด้านลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญ เช่น อายุ สถานภาพทางสังคม ความสามารถเฉพาะอย่าง เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งตัวผู้นำชุมชน นอกจากจะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับสภาพปัญหาในชุมชนมากที่สุดแล้ว ยังต้องมีความพร้อม มีความสามารถในการร่วมเสนอแนวทางต่างๆ ตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำ

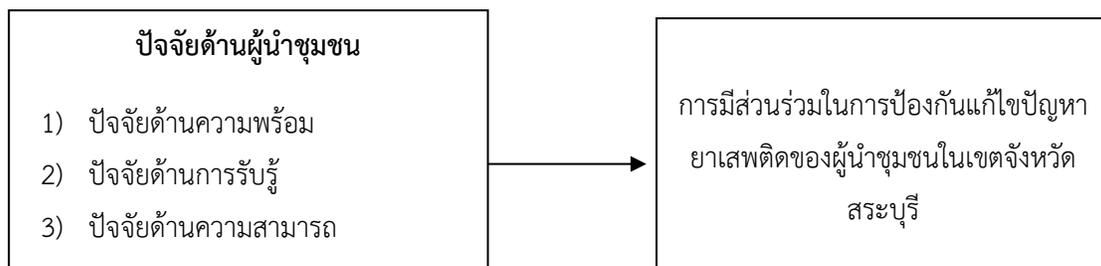
ชุมชนในดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามีการศึกษาจำนวนมาก อาทิ พระครูสังฆรักษ์ ทรงพรรณ ชยทตโต (2565) ได้เสนอแนวคิดการสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง และปรากฏผลพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของวัด คณะสงฆ์ และชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อันจะได้แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อลดปัญหาจากยาเสพติดที่เกิดขึ้นต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี

กรอบแนวคิดการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรี รวม 13 อำเภอ มีกำนันจำนวน 106 คน และ ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 867 คน (สำนักการบริหารปกครองท้องที่, 2566) จำนวนรวม 973 คน ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาคือ ค่าจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน correlation

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ประกอบด้วยด้านความพร้อม ด้านการรับรู้ และ ด้านความสามารถ และ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชน โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = coefficient) ของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.892

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติอนุมาณสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน Correlation

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ

85 เป็นเพศชาย มีจำนวน 102 คน มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 54 คน ร้อยละ 45.0 มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 70 คน ร้อยละ 53.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-30,000 บาท จำนวน 40 คน ร้อยละ 33.3

ผลการศึกษาปัจจัยด้านผู้นำชุมชน พบว่าระดับความพร้อมของผู้นำชุมชนในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .382 ระดับการรับรู้ของผู้นำชุมชนในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .386 และ ระดับความสามารถของผู้นำชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .364

ผลการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .387 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .359 ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .498 และระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .467

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อม ด้านการรับรู้ และ ด้าน

ความสามารถของผู้นำชุมชนมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรีในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาดังปรากฏข้างต้น ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อม ด้านการรับรู้ และ ด้านความสามารถของผู้นำชุมชนมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดสระบุรีในระดับปานกลาง กล่าวได้ว่า ผู้นำชุมชนที่มีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทุกด้านอย่างเต็มความสามารถ จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และ เกิดผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานที่คุ้มค่า รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรที่จำเป็นในพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามภารกิจสำคัญในแต่ละด้าน โดยเฉพาะในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า ผู้นำชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านทรัพยากร และ ความพร้อมของตัวผู้นำเองอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต่อการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาฉัตรเพชร สมาชิกาโร (พื้นที่สันเทียะ) (2566) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน และความถี่ในการได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการเป็นจุดรวมการสร้างการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเสพติดจากประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะ ผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเสพติด รวมถึงแนวทางการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางการควบคุมจากต้นเหตุของปัญหา อันจะเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้ระดับของปัญหารุนแรงขึ้น มีการจัดระบบการป้องกัน แก้ไขบำบัด รักษาได้อย่างเหมาะสม ผ่านกิจกรรมต่างๆ อาทิ การจัดให้ผู้เสพยาเสพติดคือผู้ป่วยที่ต้องให้อาการและได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง การจัดให้มีสวนสาธารณะสนามเด็กเล่น สนามกีฬาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างปัจจัยหลักเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศินี วีรศิลป์ ธนวัฒน์ ปินตา อุบลวรรณ สุภาแสน เชษฐ ใจเพชร และ วินิจ ผาเจริญ (2566) ที่ได้เสนอว่า ผู้นำชุมชน เป็น ส่วน หนึ่ง ของ กระทรวงมหาดไทยที่มีหน้าที่รักษาความสงบในชุมชน รวมถึงการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ซึ่งผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ถือว่าเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของพื้นที่และสามารถแนะนำให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ได้ อันจะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้นำเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติยา สุขเกษม วินัย ทองมัน วรภุต เกื้อนช่าง และ อานนท์ เมธีวรฉัตร (2565) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมควรดำเนินการในส่วนของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรพัฒนาผู้นำให้มีมนุษยสัมพันธ์ ใจเป็นกลาง ให้กำลังใจ ชื่นชม ให้รางวัล ให้ความรักและความจริงใจกับบุคลากรอย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ควรพัฒนาผู้นำให้มีวิสัยทัศน์มีการกระจายงาน เอาใจใส่ ช่วย แก้ปัญหา สร้างขวัญกำลังใจ ไม่เกิดความอิจฉา พลอยยินดีกับความสำเร็จ การมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์ ควรพัฒนาผู้นำให้มีเจตคติที่ดีกับการทำงานกับผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน แสดงความรัก ความหวังดี และความห่วงใยอย่างจริงใจ และ การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล ควรพัฒนาผู้นำให้มีทักษะหลายด้าน มีเมตตา นำเข้าหา ไม่ดูดัน และควบคุมอารมณ์ตนเองได้

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้นำชุมชนจึงควรมีการพัฒนาตนเองอยู่อย่างต่อเนื่องให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และ ความพร้อมในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบให้สามารถคลี่คลายปัญหาเสพติดในพื้นที่ รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมถึงหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติด เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ในการมีสังคมดี ไม่มีปัญหาอาชญากรรมจากต้นเหตุยาเสพติด ซึ่งการยกระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้น ควรเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องทุกระดับควรเสริมสร้าง สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง โดยการบรรจุไว้ในนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ของชุมชน หรือท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับ ทั้งในระดับ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านอย่างยั่งยืน

ควรมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ และมีการปรับบทบาท โครงสร้าง ระบบบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด ให้ช่วยการสอดส่อง

ดูแลซึ่งกันและกันในกลุ่มชุมชน ให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการพัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบ อย่างบูรณาการ ส่งเสริมการนำนโยบายที่เข้มแข็งในการการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหารวมถึงการสื่อสารอย่างทั่วถึงในชุมชน ให้ทราบอย่างทั่วถึงทั้งชุมชน และผู้นำชุมชนควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาระดับการมีส่วนร่วม ให้ประชาชนมีค่านิยมและพฤติกรรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับนโยบายไทยเข้มแข็งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด เฉพาะในเขตจังหวัดสระบุรี ซึ่งควรขยายพื้นที่การศึกษาออกไปอีกในระดับภูมิภาค อันจะทำให้ทราบถึงระดับการมี

เอกสารอ้างอิง

กิตติยา สุขเกษม วินัย ทองมัน วรกฤต เกื้อนช่าง และอนันท์ เมธีวรฉัตร. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(2), 77-90.

เกศินี วีรศิลป์ ธนวัฒน์ ปินตา อุบลวรรณ สุภาแสน เชษฐ ใจเพชร และวินิจ ฝาเจริญ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 31(1), 16-31.

จังหวัดสระบุรี. (2566). *สารสนเทศจังหวัดสระบุรี*. สืบค้นจาก <http://www.saraburi.go.th/web2/frontpage>

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรหม ชยทตโต. (2565). การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 4(1), 236-251

พระมหาฉัตรเพชร สมาชิกโร (พื้นสันเทียะ). (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย*, 4(1), 30-41.

ส่วนร่วมในแต่ละพื้นที่ที่ช่วยดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดได้มากขึ้น และนำมาเป็นกรณีศึกษาหรือตัวแบบปฏิบัติที่ดีต่อไป

2. ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ เพื่อทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด อันจะทำให้ได้สารสนเทศไปประกอบการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

3. ควรกำหนดตัวแปรเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่มาประกอบการศึกษา และ เพิ่มระเบียบวิธีการศึกษาเป็นเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาประกอบการวางแผนการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1) : 183-197.
- Armstien, S.R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4).
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Putti. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. *Human Relations*, 4(2). doi.org/10.1177/0018726789042003.